

החשב הכללי - ועדת הפטור

מספר פרוטוקול 1441

פרטים כלליים

המשרד הפונה	התקבל בוועדת הפטור	תאריך דיון	מ.ה.אוצר - מטה החשב הכללי
	09.02.2022	13.02.2022	

פרטי ההתקשרות המבוקשת

נושא ההתקשרות	מטרת הפניה	תקנת חוק	מועד החלטת ועדת מכרזים הפונה	מספר פנייה
ניהול הלוואות תקציביות לרשויות מקומיות ולתאגידי מים וביוב	הארכת התקשרות	3(4)(ב)(3)	26.01.2022	8000701668

חברי ועדה נוכחים

עמוס שקדי	תפקיד	תפקיד בוועדה
עמיהוד שמלצר	סגן בכיר לחשב הכללי	יו"ר ועדה
גל אמיר	יועץ משפטי	יועץ/ת משפטי/ת
	מנהל מינהל הרכש הממשלתי	חבר/ת ועדה

החלטת הוועדה

הוועדה ממליצה על: אישור ההתקשרות לפי תקנה 3(4)(ב)(3) לתקנות חובת המכרזים

לתקופה שמיום 23.02.2022 ועד ליום 22.03.2023 כאשר בקשה להארכת התקשרות מעבר לתקופה זו תיבחן לאחר הצגת המתווה שתתקבל בהתאם לאמור בסעיף 16 לעיל.

תקופת התקשרות התקשרות המשך ראשונה
הערות:
ספקים

שם ספק	ח.פ.	סטטוס ספק	סוג ספק
מרכנתיל דיסקונט בע"מ(מוניציפל)	520029281		

פרטי תקופה

תאריך תחילה	תאריך תחילה מאושר	תאריך סיום מבוקש	תאריך סיום מאושר	אומדן	סכום מאושר	מטבע
23.02.2022	23.02.2022	22.02.2023	22.08.2022	1,200,000	600,000	שקלים ישראלים חדשים

ההחלטה מותנית באישור של: החשב הכללי

דיון ונימוקים

1. מטה החשב הכללי במשרד האוצר (להלן - **המטה**) מבקש התקשרות המשך עם בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן - הבנק) לטובת ניהול הלוואות תקציביות שהועמדו לרשויות מקומיות בהבראה והלוואות מים שהועמדו לרשויות מקומיות ולתאגידי מים וביוב.

2. סעיפים 140ג לפקודת העיריות [נוסח חדש] ו-35 לפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש], קובעים כי תכנית הבראה הינה תכנית להבראת הרשות המקומית, אשר נועדה להביא לכך שהוצאותיה בתקציבה הרגיל בכל שנה לא יעלו על הכנסותיה, וכן להסדיר את חובות העבר שלה, כולם או חלקם. סעיפים 140ד לפקודת העיריות [נוסח חדש] ו-35 לפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש], קובעים את הליך הכנתה ואישורה של תכנית הבראה כאמור. סעיף 100ט לתקנון המועצות המקומיות (יהודה ושומרון), התשמ"א-1981, מחיל את סעיף 35ד האמור על המועצות המקומיות שעליהן הוא חל, בשינויים כאמור שם.

3. במסגרת תכנית הבראה, נדרשת הרשות המקומית לנקוט צעדי התייעלות וצעדים להגדלת הכנסותיה, לצד כיסוי חובות עבר, וניתן לה סיוע לכיסוי חלק מהגרעון המצטבר שלה באמצעות מענקים או היתרי אשראי לזמן ארוך. היתרי האשראי נחלקים לשלושה סוגים: נטילת אשראי בנקאי ללא בטוחות מטעם המדינה, נטילת אשראי בנקאי עם אישור להמחאת הזכות למענק איזון או נטילת אשראי מתקציב המדינה במקרים שבהם הרשות המקומית אינה מוצאת גורם אחר שיעמיד לה אשראי.
4. המדינה מעמידה הלוואות תקציביות כסיוע לרשויות מקומיות ולתאגידי מים וביוב (להלן – **הגופים הזכאים**), לטובת הסדרת משק הביוב. עם חקיקת חוק תאגידי מים וביוב, התשס"א-2001, והקמת תאגידי המים, החלה הממשלה גם בהעמדת הלוואות כסיוע לגופים הזכאים, לצורך הקמת פרויקטים חדשים והרחבות של מתקנים קיימים בתחום הביוב, אשר מוקמים בד"כ באמצעות מענק חלקי מתעריף המים והיתר ממומן באמצעות אשראי פרטי שלוקח הגוף הזכאי ומוחזר לאורך השנים באמצעות דמי מים או היטלים שונים. הגופים זכאים, אשר אינם מוצאים גורם אחר שיעמיד להם אשראי, שכן החוסן הפיננסי שלהם לא מספק לצורך גיוס אשראי פרטי שיממן את פעילות ההקמה עד לקבלת החזר משלימים את המימון בעזרת אשראי מהמדינה.
5. יצוין כי פרויקטים בתחום הביוב מהווים בדרך כלל גם חסמי דיור משמעותיים, שכן הוצאת היתרי בנייה לשכונות חדשות וליחידות דיור נוספות מותנות במענה מתאים לגידול הצפוי בשפכים וביוב מצד מתקני טיהור השפכים האזוריים ומערכת ההולכה וההשבה הנדרשות.
6. ביום 3 בדצמבר 1998 התקשרה ממשלת ישראל עם בנק אוצר השלטון המקומי (לימים בנק דקסיה ישראל בע"מ, מוניציפל בנק בע"מ וכיום בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בהסכמי המשך להסכמים מיום 31 במרץ 1968 ומיום 17 בנובמבר 1985 לניהול פיקדונות החשב הכללי המתייחסים לחשבונות של הרשויות המקומיות לתקופה של 10 שנים החל מיום 1 בינואר 1999. במסגרת זו שימש הבנק גם כסוכן לניהול הלוואות תקציביות הניתנות לרשויות מקומיות ולגופים זכאים. התקשרות זו הוארכה מספר פעמים בוועדת הפטור לפי תקנה 3(14) לתקנות חובת המכרזים, התשנ"ג-1993 (להלן – **התקנות**).
7. בשנת 2011 פרסמה ועדת מכרזים להתקשרות עם סוכן לניהול הלוואות מתקציב המדינה הניתנות לרשויות מקומיות ולתאגידי מים וביוב את מכרז מס' 003-2011 לניהול הלוואות מתקציב המדינה הניתנות לרשויות מקומיות ולגופים זכאים (להלן – **הלוואות מים וביוב**). במסגרת מכרז זה זכה הבנק כהצעה יחידה ונחתם עמו הסכם לתקופה של עשר שנים, מיום 23 בפברואר 2012 ועד ליום 22 בפברואר 2022 (להלן – **ההסכם**). יצוין כי ההסכם אמנם נחתם עבור הלוואות מים וביוב, אך בסעיף 6.8 לו נקבע כי "הממשלה תהיה רשאית, בהסכמת הבנק, להעביר לניהול של הבנק הלוואות הניתנות בפועל מתקציב המדינה לגורמים נוספים ו/או ללוויים כהגדרתם בהסכם בתחומים ובתנאים שייקבעו על ידי הממשלה על פי שיקול דעתה הבלעדי".
8. ביום 17 ביוני 2012, ועדת המכרזים הבין-משרדית לפרסום קול קורא להעמדת אשראי לרשויות מקומיות, מצאה כי לצורך מימון תכניות הבראה יש צורך בהעמדת הלוואות מתקציב המדינה, לטובת רשויות מקומיות אשר אינן מצליחות לגייס אשראי אחר נוכח מצבן הכלכלי, ואישרה להרחיב את ההסכם לטובת ניהול הלוואות תקציביות לרשויות מקומיות בהבראה (להלן – **הלוואות לרשויות בהבראה**), בכפוף לאישור ועדת הפטור. ביום 14 באוגוסט 2012 אישרה ועדת הפטור את הרחבת ההתקשרות בהסכם על פי תקנה 3(4)(ב) לתקנות, עד ליום 12 במרץ 2022.
9. התמורה של הבנק בגין ניהול הלוואות על פי ההסכם הוא מרווח של 0.16% מכל תשלום המגיע לממשלה במסגרת גביית החוזרים. הריבית בהלוואות מים וביוב עומדת על 2.66% והריבית בהלוואות לרשויות בהבראה עומדת על 4.7%, כאשר מרווח הבנק נלקח מתוך שיעור ריבית זה.
10. סך תיק האשראי שהבנק מנהל עבור המדינה נכון ליום 31 בדצמבר 2021 עומד על כ-880 מיליון ש"ח, כאשר 90% מהתיק משויך להלוואות מים וביוב ו-10% משויך להלוואות לרשויות בהבראה. בשנים 2019-2021 סך מרווח הריבית שהבנק גבה עמד נע בין 1.3–1.4 מיליון ש"ח בשנה.
11. היקפי הלוואות לרשויות בהבראה הלך והצטמצם בשנים האחרונות, ואף יש מגמה של רשויות מקומיות שמצבן השתפר והן פורעות הלוואות תקציביות באמצעות אשראי בנקאי, שבעבר לא הצליחו לקבל, וכעת מצאו גורם שמוכן להעמיד להן אשראי בריבית נמוכה יותר מהריבית המקורית באשראי התקציבי. עם זאת, רשויות מקומיות חלשות נדרשות לעיתים להלוואות תקציביות בשל סירוב של בנקים להעמיד להן הלוואה בשל הסיכון הגלום בכך. על כן, בשלב זה וטרם ייבחנו הדברים לעומק, נדרש להותיר אפשרות של הלוואה תקציבית שתסייע לרשויות המקומיות החלשות ביותר לכסות את הגירעון המצטבר שלהן, ולמעשה לעמוד ביעדי תכניות הבראה, גם אם כיום הממשלה אינה יודעת להעריך את סכום ומועד הלוואות שיידרשו בעתיד, ולכן אף את הצורך בניהולן על ידי גורם בעל מומחיות מתאימה לעניין.
12. גם בתחום המים והביוב, היקף הלוואות לגופים הזכאים הצטמצם לאורך השנים, וכן הוגדרו קריטריונים מגבילים יותר לגופים הזכאים, כך שרק גופים המשייכים לרשויות חלשות ע"פ קריטריון של מדד חברתי-כלכלי יהיו זכאים להלוואות. מנגד, ייתכן גידול בהעמדת הלוואות מים וביוב לאור החלטות ממשלה שהתקבלו לאחרונה עבור אזורים ייעודיים, הכוללות חיזוק תשתיות מים וביוב באותם אזורים.
13. רשות המים בוחנת בימים אלה את הצורך במנגנון הקיים מול הבנק ואת הצפי להלוואות מים וביוב בעתיד הקרוב, אך על מנת שלא לעצור את פעילות ההקמה של מפעלי ביוב ומט"שים שמהווים חסם דיור עיקרי בפיתוח תכניות הדיור הארציות, עד לקבלת החלטה מסודרת בנושא, נדרש להותיר את האפשרות של הלוואות מים וביוב, ואף את ניהולן על ידי גורם בעל מומחיות

מתאימה לעניין.

14. כאמור, נוכח הצורך ההולך ומצטמצם בהלוואות לרשויות מקומיות בהבראה ולהלוואות מים וביוב, וכפועל יוצא בשירות של הבנק, והרצון לבחון מגמה זו, כמו גם לגיבוש חלופות לקראת התקשרות חדשה ככל שיימצא בה צורך והיערכות לפרסומו של מכרז חדש, נדרש זמן מינימלי של שנה לבחינת הדברים.

15. בתקופה של שנה כאמור, מרווח הריבית המשוער שהבנק יקבל יעמוד על כ-1,200,000 ש"ח כולל מע"מ.

16. בתקופה זו יפעלו היחידות המקצועיות בחשכ"ל, ברשות המים ובמשרד הפנים, לבחינת הצורך בהלוואות מים וביוב ובהלוואות לרשויות בהבראה בעתיד. הבחינה תכלול גם את היקף המציעים הפוטנציאליים הצפוי במכרז חדש, ככל שיפורסם, ובתוך כך את הכדאיות הכלכלית של פיתוח מערכת חדשה לניהול הלוואות מדינה בהיקפים הנ"ל בקרב בנקים שאין להם מערכת כזו.

17. התקשרות ההמשך בתנאים זהים להתקשרות המקורית.

מאשרים

פרטי אישור	שם פרטי ושם משפחה	תפקיד	תפקיד בוועדה	הערות
אישור	גל אמיר	מנהל מינהל הרכש הממשלתי	חבר/ת וועדה	
אישור	עמיהוד שמלצר	יועץ משפטי	יועץ/ת משפטי/ת	
אישור	עמוס שקדי	סגן חשכ"ל	יו"ר ועדה	
אישור	יהלי רוטנברג	החשב הכללי	גורם מאשר נוסף	

אישור החשב הכללי:

אני מחליט על אישור ההתקשרות כמפורט בהחלטה מספר 3000004432 לעיל,

לפי תקנה 3(4)(ב)3 לתקנות חובת המכרזים.